

Balans

CBN over gezamenlijke controle en groottecriteria

Auteur(s): Stefaan Van
Crombrugge

Editie: 773 p. 2

Publicatiedatum: 30 november 2016

CBN over gezamenlijke controle en groottecriteria

Men weet dat de Accountancywet van 18 december 2015 de groottecriteria van vennootschappen (en groepen) gewijzigd heeft (art. 15-16 W.Venn.; zie o.m. *Balans* nr. 761, 1 en nr. 754, 1). Eén van die wijzigingen bestaat erin dat de criteria om uit te maken of een vennootschap al dan niet 'klein' is, voor andere vennootschappen dan moedervernootschappen (art. 6, 1° W.Venn.), in beginsel niet meer worden beoordeeld op geconsolideerde basis (art. 15, § 7, al. 1 W.Venn.).

Dit betekent omgekeerd dat de berekening op *geconsolideerde basis* nog steeds verplicht is voor vennootschappen die wél *moedervernootschappen* zijn : als de moedervernootschap met één of meer andere vennootschappen verbonden is in de zin van artikel 11 W.Venn., worden de criteria inzake *omzet* en *balanstotaal* bedoeld in artikel 15, § 1 W.Venn. berekend op geconsolideerde basis; wat het criterium *personeelsbestand* betreft, wordt het aantal werknemers, berekend volgens de bepalingen van artikel 15, § 5 W.Venn., dat door elk van de betrokken verbonden vennootschappen jaarlijks gemiddeld wordt tewerkgesteld, opgeteld (art. 15, § 6, in combinatie met § 7 W.Venn.).

De Commissie voor Boekhoudkundige Normen heeft nu een ontwerpadvies uitgebracht over de berekening van de groottecriteria wanneer er sprake is van een gezamenlijke controle over een vennootschap (Ontwerpadvies van 26 oktober 2016 - Gezamenlijke controle - groottecriteria). Het is geen spectaculair document. Grotendeels bestaat het uit concrete cijfervoorbeelden. Het heeft wel de verdienste een paar begrippen bijkomend te preciseren aan de hand van vroegere voorbereidende werkzaamheden en standpunten van de toenmalige Commissie voor het Bank- en Financiewezen (tegenwoordig FSMA).

Algemene begrippen

Onder 'gezamenlijke controle' moet worden verstaan, de controle die een beperkt aantal vennoten samen uitoefenen, wanneer zij zijn overeengekomen dat beslissingen omtrent de oriëntatie van het beleid niet zonder hun gemeenschappelijke instemming kunnen worden genomen (art. 9, al. 1 W.Venn.). En de 'gemeenschappelijke dochtervennootschap' is dan de vennootschap ten opzichte waarvan een gezamenlijke controle bestaat (art. 9, al. 2 W.Venn.).

De Commissie geeft bij deze definities de volgende preciseringen.

- * In geval van een gezamenlijke controle over een gemeenschappelijke dochtervennootschap geldt een wettelijk en onweerlegbaar vermoeden van controle (art. 5, § 2, 5° W.Venn.), en wel door de vennoten die de gezamenlijke controle uitoefenen (Ontwerpadvies, nr. 3).
- * De vennootschap die een gezamenlijke controle uitoefent over een gemeenschappelijke dochtervennootschap, en die gemeenschappelijke dochtervennootschap zijn bijgevolg verbonden vennootschappen (art. 11, 1° W.Venn.) (Ontwerpadvies, nr. 3).
- * Maar dit betekent niet dat de vennoten die de gezamenlijke controle uitoefenen, onderling verbonden zijn : uit geen enkele bepaling van het Wetboek van Vennootschappen volgt immers dat vennootschappen die een gezamenlijke controle uitoefenen over een gemeenschappelijke dochtervennootschap, daardoor ook zelf verbonden vennootschappen worden (Ontwerpadvies, nr. 3).
- * Een vennootschap die een gemeenschappelijke dochtervennootschap heeft, of een vennootschap die een gemeenschappelijke dochtervennootschap is van een moedervennootschap, kan geen microvennootschap zijn (art. 15/1, § 1, aanhef W.Venn.) (Ontwerpadvies, nr. 4).

Courante verschijningsvorm

De Commissie wijst erop dat het meest voorkomende geval van gezamenlijke controle de gezamenlijk bestuurd ondernemingen betreft.

De definitie van een gezamenlijke controle heeft evenwel niet tot gevolg dat het controlepercentage van elk van de gezamenlijk besturende personen gelijk moet zijn. De Commissie geeft het voorbeeld van een gezamenlijke controle op een gemeenschappelijke dochtervennootschap, waarin de stemrechten worden gehouden in een verhouding van 60 procent en 40 procent (Ontwerpadvies, nr. 5, met voetnoot).

Overeenkomst

De Commissie benadrukt vervolgens dat er een overeenkomst noodzakelijk is, waarbij de gezamenlijke uitoefening van de controlebevoegdheid wordt georganiseerd, opdat er sprake zou zijn van gezamenlijke controle. Zij verwijst daarvoor naar het Verslag aan de Koning vóór het (inmiddels opgeheven) KB van 6 maart 1990 op de geconsolideerde jaarrekening van de ondernemingen (BS 27 maart 1990, 5.678). Die vereiste van overeenkomst blijkt overigens duidelijk uit de tekst van artikel 9, eerste alinea W.Venn.).

De Commissie voegt er wel nog aan toe dat die overeenkomst niet noodzakelijk een schriftelijke overeenkomst moet zijn (Ontwerpadvies, nr. 5).

Ten slotte benadrukt de Commissie dat het bestaan van een aandeelhoudersovereenkomst tussen een meerderheid van de aandeelhouders niet altijd de aanwezigheid impliceert van een gezamenlijke controle. Daartoe verwijst zij naar een standpunt van de toenmalige Commissie voor het Bank- en Financiewezen over aandeelhoudersovereenkomsten die in een concrete situatie enkel betrekking hadden op het bezit, de vervreemding en de verwerving van aandelen : deze aandeelhoudersovereenkomsten impliceerden geenszins dat de beslissingen omtrent de oriëntatie van het vennootschapsbeleid slechts met gemeenschappelijke instemming van de betreffende aandeelhouders zouden kunnen worden genomen; om die reden beantwoordde de verhouding tussen deze aandeelhouders niet aan de kenmerken van

een gezamenlijke controle (COMMISSIE VOOR HET BANK- EN FINANCIWEZEN, *Jaarverslag 1989-1990*, 114).

Voorbeelden

De rest van het ontwerpadvies bestaat uit cijfervoorbeelden van twee vennootschappen A en B, die elk voor 50 procent participeren in een derde vennootschap X. Die cijfervoorbeelden kunnen we hier uiteraard niet hernemen. Ze voegen ook niets toe aan de hierboven geschetste principes. Ze laten gewoon duidelijk zien dat men een onderscheid moet maken naargelang er al dan niet een overeenkomst bestaat, waarin de gezamenlijke uitoefening van de controlebevoegdheid wordt georganiseerd.

Bestaat zulke overeenkomst, dan zijn A en X en B en X verbonden vennootschappen; A en B worden daardoor daarentegen geen verbonden vennootschappen. In hoofde van A en B moet de beoordeling van de groottecriteria (art. 15, § 1 W.Venn.) dan op geconsolideerde basis gebeuren (art. 15, § 6, in combinatie met § 7 W.Venn.). In beginsel wordt de gemeenschappelijke dochtervennootschap in die consolidatie opgenomen volgens de methode van de evenredige consolidatie (art. 134, 2° en 150 KB/W.Venn.).